

Faydalı model belgesine ilişkin 3. kişilerin hükümsüzlük talebi-tamamlayıcı hükümler

Taraflar arasında görülen davada İstanbul Asliye 1.Ticaret Mahkemesi'nce verilen 03.04.2000 tarih ve 1998/1939 – 2000/319 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi duruşmalı olarak davalı vekili tarafından istenmiş olmakla, duruşma için belirlenen 23.01.2001 günde davacı avukatı Demet Uslu ile davalı avukatı M.Yaşar Özbay geldi, temyiz dilekçesinin de süresinde verildiği anlaşıldıktan ve duruşmada hazır bulunan taraflar avukatları dinlendikten sonra, duruşmalı işlerin yoğunluğu ve süre darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması ileriye bırakılmıştı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi Yaşar Arslan tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, davalının, müvekkilinin faaliyette bulunduğu çimento ve maden sektöründe kullanılan çelik döküm, makine ekipmanları imalatı, satış ve montajı ile ilgili “tek zincirli elevatörü” faydalı model belgesi aldığını, oysa bu modelin yenilik unsuru taşımadığını ileri sürerek, davalıya ait faydalı model belgesinin hükümsüzlüğüne karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, belgenin yenilik özelliği taşıdığını, 551 sayılı KHK.nin 161 nci maddesine göre itirazda bulunmayan davacının aynı KHK.nin 165/3 ncü maddesi uyarınca dava hakkının bulunmadığını savunmuştur.

Mahkemece, sunulan ve toplanan kanıtlar ile bilirkişiler raporuna dayanılarak, davalıya ait faydalı model belgesinin yenilik unsuru taşımayan ürüne ilişkin olduğu, davalının itirazda bulunmamasının dava açma hakkını ortadan kaldırmayacağı, aksi taktirde yenilik taşımayan üründen dolayı faydalı model belgesi alan davalının kötünietinin korunmuş olacağı gerekçesiyle davanın kabulü ile davalıya ait TR 199700/484 nolu faydalı model belgesinin hükümsüzlüğünün tesbitine karar verilmiştir.

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

Dava, yenilik niteliği ve koşulu taşımadığı savlanan davalıya ait “tek zincirli elevatör” başlıklı faydalı model belgesinin hükümsüzlüğüne karar verilmesi istemine ilişkindir.

Mahkemece, davacının davalının TPE'ye yaptığı tescil başvurusunun ilanından itibaren 551 sayılı Patent Haklarının Korunması hakkında 551 sayılı KHK.nin 161 nci maddesinde belirtilen üç aylık süre içerisinde itirazda bulunmaması nedeniyle aynı KHK.nin 165/3 ncü maddesi uyarınca davacının dava hakkının bulunmadığı yolundaki uzman bilirkişiler kurulu görüşüne aykırı olarak yenilik taşımayan ürünle ilgili faydalı model belgesi alan davalının kötünietli olduğu, kötünietin yasaca korunmadığı gerekçesiyle davanın kabulü ile davalının faydalı model belgesinin hükümsüzlüğünün tesbitine karar verilmiştir.

Türk Medeni Kanunu'nun 2 nci maddesinin ilk fıkrasına göre, herkes haklarını kullanır ve borçlarını yerine getirirken iyiniyet kurallarına uymakla yükümlüdürler. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise, bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasının yasa

tarafından korunmayacağı belirtilmiştir. Maddenin ilk fıkrasında düzenlenen kural hakların kullanılmasına ve borçların ifasına, ikincisinde ise hakların veya bir hukuki sonucun kazanılmasına ilişkindir. Bir çok yasa maddesinde bu kavrama ilişkin çok sayıda göndermeler bulunmakla birlikte, sözkonusu kuralların genel işlevi, yasadan doğan hak ve yükümlülüklerin yorumunda ve tamamlanmasında ortaya çıkar. Yasaların düzenlediği konularda belirebilecek bütün sorunların eksiksizce öngörülerek, kesin ölçütlere bağlanması beklenemez. Böylece, iyiniyet kuralının tamamlayıcılık rolü ile hakların kullanılması, borçların ifası ve hakların kazanılmasında akla, adalet duygusuna aykırı ve ifrata varan sonuçlara varılmasına yol açabilecek yasa boşluklarının doldurulması mümkün olur. İyiniyet kuralı maddi hukukun bir parçası olup, hakim tarafından tamamlayıcı bir kural olarak re'sen gözetilip uygulanır. Diğer bir anlatımla, MK.nun 2 nci maddesinde belirtilen anlamda kötüye kullanılmasının, özel bir yasa hükmüyle önlememesi halinde değinilen kural uygulanabilir. Yasada özel hükümlerin bulunması halinde bu hükme dayanılmaz. Sonuç olarak, iyiniyet ve kötüniyet yasağı kuralları, belirli sınırları içinde tamamlayıcı bir hukuk kuralıdır.

Somut uyuşmazlığa gelindiğinde, 551sayılı KHK.nin 165/3 ncü maddesinde, zarar gören üçüncü kişilerin yenilik niteliği taşımayan faydalı model belgesinin hükümsüzlüğünü dava edebilmeleri için aynı KHK.nin 161 nci maddesine göre başvurunun TPE tarafından ilanından itibaren üç aylık süre içerisinde itirazda bulunmaları koşulu vardır. Dava hakkına ilişkin olan bu emredici hüküm karşısında, yardımcı bir norm olan iyiniyet kuralının uygulama yeri bulunmamaktadır. Davacının 551 sayılı KHK.nin 161 nci maddesindeki düzenlenmeye uygun biçimde itirazda bulunmaması nedeniyle dava hakkı doğmadığından, davanın bu yönden reddi gerekirken, açık emredici yasa hükmünün varlığı nedeniyle uygulanamayacak olan tamamlayıcı hukuk kuralına dayanılarak yazılı biçimde karar verilmesi doğru görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın davalı yararına **BOZULMASINA**, 100.000.000.- lira vekillik ücretinin davacıdan alınarak davalıya verilmesine, ödediği temyiz peşin harcın isteği halinde temyiz edene iadesine, 23.01.2001 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

(11. HD, 23.01.2001 , E. 2000/8883, K. 2001/403– FMR Cilt I, Sayı:2001/3)